

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14129,Parafia-sw-Mikolaja-w-Elblagu.html>
2023-01-27, 05:36

Parafia św. Mikołaja w Elblągu

Parafia św. Mikołaja w Elblągu, najstarsza parafia w mieście, siedziba dekanatu elbląskiego. Kościół zbudowano ok. 1246, jego pierwszym znanym proboszczem był Gotfryd, jeden z lokujących w tymże roku miasto Elbląg. W 1777 kościół spłonął wskutek uderzenia pioruna, odbudowa trwała bardzo długo. Kolejny pożar, który strawił wnętrze i zniszczył plebanię, wikariat i domy parafialne, miał miejsce w II 1945 w wyniku rosyjskiego ostrzału artyleryjskiego; zachowało się, ukryte na wsiach, gotyckie wyposażenie kościoła. Kościół odbudowywano w kilku etapach (1947-1950, 1957-1959, 1961-1963, 1966-1967), pierwszą po 1945 mszę św. odprawiono na początku XI 1949. 1968-2005 proboszczem parafii i dziekanem dekanatu elbląskiego był ks. Mieczysław Józefczyk.

Parafia odegrała pewną rolę w wydarzeniach Grudnia '70; 18 XII 1970 na ul. 1 Maja podczas zamieszek funkcjonariusz MO zastrzelił 22-letniego Mariana Sawicza; jego pogrzeb odbył się tego samego dnia o godz. 22. Tydzień później M. Sawicz miał zawrzeć związek małżeński w kościele św. Mikołaja. 19 XII 1970, w sobotę, mechanik z Zamechu Ryszard Demel i dr Maria Muchowicz poinformowali ks. M. Józefczyka o przebiegu wydarzeń z piątku i wręczyli mu listę 14 aresztowanych 17 XII 1970 w hali nr 6 zakładu pracowników Zamechu; listę tę przekazał on do Kurii Biskupiej w Olsztynie. Po zbiórce pieniężnej zarządzanej przez Episkopat Polski na rzecz ofiar Grudnia '70 kuria przekazała ks. M. Józefczykowi 2 mln zł; pieniądze te trafiły do narzeczonej M. Sawicza, do rodzin osób aresztowanych, pobitych, skazanych przez kolegia ds. wykroczeń wysokimi grzywnami. Przekazywanie pomocy trwało do IV 1971. Z inicjatywy [ks. M. Józefczyka](#) pod koniec 1979 powstał elbląski KIK, jedyny w tym czasie w Elblągu ośrodek kontestujący [system](#) polityczny PRL. Od 1980 przy kościele św. Mikołaja działało [Duszpasterstwo Ludzi Pracy](#) Miasta Elbląga.

Podczas elbląskich strajków w VIII 1980 delegowani przez ks. M. Józefczyka kapłani: Romuald Zapadka, Janusz Koniec oraz o. Ignacy Proszek odprawiali msze św. na terenie strajkujących Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego, Elbląskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego i Fabryki Domów Elbląskiego Kombinatoru Budowlanego. 24 VIII 1980 ks. M. Józefczyk wygłosił komunikat duszpasterzy Elbląga, w którym apelowali oni o poszanowanie pracowniczej akcji protestacyjnej przez władze.

Po wybuchu strajku okupacyjnego w Zamechu 14 XII 1981 przedstawiciel dekanatu elbląskiego ks. Romuald Zapadka doprowadził do porozumienia między strajkującymi a ZOMO. Po 13 XII 1981 kościół św. Mikołaja stał się miejscem spotkań działaczy elbląskiej „S”; 18 XII 1981 przedstawiciele Zamechu: Antoni Borowski, Leszek Broś, Kazimierz Kacicki, Leszek Fedak, Ryszard Stolarowicz powołali tu zakładową TKZ „S”. Na plebanii spotykali się wszyscy pozostający na wolności przewodniczący KZ-ów, m.in. Jan Bachorski, Antoni Borowski, Andrzej Czajkowski, Józef Gburzyński, Adam Peret, Tadeusz Szymański – tu podjęto decyzję o powołaniu podziemnego TZR „S”, przewodniczącym został A. Borowski, następnie zaprzysiężony przez ks. M. Józefczyka wg tradycji AK-owskiej. W kościele św. Mikołaja przechowywano sztandar ZR „S” i „S” Zamechu. W l. 80. w kościele rozdzielano dary dla najuboższych rodzin Elbląga, przywożone z zaprzyjaźnionych miast: holenderskiego ‘s-Hertogenbosch i norweskiego Stavanger. Pod nadzorem ks. M. Józefczyka odbywała się również akcja wyjazdów na stałe działaczy „S” do Norwegii; skorzystali z niej m.in. Dariusz Brzozowski, Witold Gierukas, Ryszard Kalinowski, Waldemar Kwiek, Jarosław Soboń i Zbigniew Ziółkowski. Odprawiano Msze za Ojczyznę oraz z okazji rocznic wydarzeń ważnych dla historii narodu i regionu. Ośrodkiem podziemnego życia kulturalnego w Elblągu była mieszcząca się na plebanii Sala Kolumnowa. Goszczono tu m.in. Jacka Fedorowicza, Bogdana Lisa, Jana Lityńskiego, Jacka Taylora, Annę Walentynowicz; w 2. połowie l. 80. sala ta uchodziła za główną siedzibę elbląskiej „S”, następnie mieściła się tu siedziba „S” RI. 26 II 1989 tutaj powołano Tymczasową Międzyzakładową Komisję

Koordynacyjną, która mimo autorytarnie i subiektywnie
dobranego składu z czasem zdominowała środowisko
elbląskiej „S”. W czasie kampanii wyborczej do parlamentu w
VI 1989 ks. M. Józefczyk poparł kandydatów KO „S”.

Krzysztof Filip|Karol Nawrocki

[Elbląg](#), [Region Elbląg](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)